

Portre

Ahmet YILDIRIM*

SEYFULLAH; ALLAH'IN KILICI HALİD B. VELİD (R.A)

“Halid b. Velid ölümü sırasında ‘Savaş meydanlarında ölmeyi istediğim halde, bugün yatağında ölmekten başka bir şey bana nasip olmadı.’ demiştir.”

H

z. Peygamber (s.a.v.)'in se y f u l l a h (Allah'ın kılıcı) unvanını verdiği, hakkında 'ne güzel kul' diye buyurduğu meşhur kumandan sahabî...

Tam ismi Halid b. el-Velid b. el-Mugire el-Mahzûmî el-Kureşî olan ve hicretten 35-39 yıl kadar önce miladi 583-587 tarihinde Mekke'de doğan Halid b. Velid, Kureyş kabilesinin Mahzûmoğulları koluna mensuptur. Soy itibariyle yedinci göbekten dedesi Mürre'de, Rasûl-i Ekrem'in (s.a.v.) soyu ile birleşmektedir. Babası olan Velid b. Muğire Kureyş kabilesi arasında seçkin bir yere sahipti. Annesi Lübabe es-Suğra Asma bint Haris, Hz. Abbas'ın karısı Lübabe el-Kubra bint Hâris ile Hz. Peygamber (s.a.v.)'in hanımlarından Meymûne bint Haris'in baba bir kız kardeşidir.¹ Bütün bu malumattan Halid b. Velid'in anne ve baba tarafından Hz. Peygamber (s.a.v.)'e bir yakınlığı olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca Halid'in mensup olduğu Kureyş kabilesinin Mahzûmoğulları kolu o zamanda himaye veya zulme uğrayanların hakkını zalimden alma gibi amaçlarla kurulan ittifakın adı olan *Hilfu'l-ahlâfa* bağlı olmanın yanı sıra savaş için para

ve silah toplanan çadır ve süvari birliği ile ilgili vazifeleriyle birlikte aynı zamanda ticaretle de meşguliyeti bulunmaktaydı.

Doğum tarihini tam bilemediğimiz Halid b. Velid (r.a), doğumundan sonra Mekke'de geleneğe uyularak temiz ve sağlıklı bir iklimde yetiştirilmek üzere çöldeki bir ailenin yanına verildi. 5-6 yaşına gelince Mekke'ye ailesinin yanına döndü. Babası ona Arapların sahip olmak istedikleri kahramanlık, cesaret ve cömertlik gibi iyi hasletleri telkin etmeye, iyi bir soydan geldiğini dikte etmeye başladı. Bütün savaş sanatlarını en iyi bir şekilde öğrendi. Spor yaparak fiziğini geliştirdi. Çocukluğunda akranı olan Hz. Ömer, onunla güreş tuttuğu, onu yendiği ve bacağına kırılmasına sebep olduğu rivayet edilir. Halid b. Velid bu yıllarda zaman zaman diğer Kureyşli zengin çocukları gibi ticaret kervanlarıyla Suriye, Irak, Medain, Mısır ve Yemen'e gitti. Onun yetişme çağında okuma yazma öğrendiği ve Müslüman olduktan sonra Hz. Peygamber'in kâtipleri arasında yer aldığı bilinmektedir.²

Halid b. Velid cahiliye devrinde babası ve Kureyş'in ileri gelenleri gibi İslâm'a düşmandı. Ancak kardeşi Velid b.

Velid'i Bedir'de Müslümanlara esir düşünce kardeşini fideye ödeyerek serbest bırakılmasını sağladı. Fakat kardeşi daha sonra Müslüman oldu ve Peygamberimizin yanına geri döndü. Bu dönemlerde çok güçlü ve usta bir savaşçı olan Halid b. Velid, Kureyş ordusu içerisinde süvari birliğinin kumandanlığını üstlenmekteydi. Savaşçılığını Uhud ve Hendek savaşlarında göstererek o savaşlarda Müslümanlara zor anlar yaşattı. Pek çok Müslümanın katline sebep oldu.

Müslümanlara karşı tavrını Hicretin 6. yılında umre yapmak niyetiyle Hudeybiye'ye gelen Rasûl-i Ekrem'i ve Müslümanları Mekke'ye sokmak istemeyerek tekrar gösterdi. Çünkü Kureyşliler, onu Müslümanları engellemek için Usfan önünde bulunan Gamim adlı tepeye yerleştirdikleri 200 kişilik süvari birliğine komutan tayin etmişlerdi. Devamlı Müslümanları takip eden Halid bir ara öğle namazını eda eden Peygamberimize ansızın hücum etmeyi düşünmüş, bunu başka bir namaz vaktinde yapacağını söylese de, ikindi namazında Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabına korku namazı kıldırıldığını görünce de 'bu adam korunmuştur' diyerek Hz. Peygamber'e

karşı olan düşmanlığını ve küfürdeki ısrarının artık sona ermesi gerektiğini kabul etti. Ancak yine buna rağmen, Halid Hudeybiye Anlaşması'ndan bir yıl sonra Umretü'l kaza amacıyla Mekke'ye gelen Resûl-i Ekrem'le karşılaşmak istemediği için şehirden ayrıldı. Umretü'l kaza için Hz. Peygamber (s.a.v.)'le birlikte Mekke'ye gelen Velid b. Velid kardeşi Halid'i bulamayınca kardeşine verilmek üzere bir mektup bi-

herhalde vaktin gediğini düşünerek Müslüman olmaya karar verdi. Osman b. Talha ve Amr b. Âs ile birlikte Medine'ye gitti. Mescid-i Nebevî'de Hz. Peygamber (s.a.v.)'in huzurunda şehadet getirerek Müslüman oldu.³ Bunun üzerine Rasûlullah *"Seni doğru yola ulaştıran Allah'a hamd olsun! Seni yalnızca hayra ulaştıracağımı umduğum bir akılduğunu biliyorum."* dedi. Halid b. Velid günahlarını bağışla-

rındaki evlerden birini Halid b. Velid'e verdi. Evin darlığından şikâyet edince de *"Binayı yukarı doğru yükselt, Allah'tan da genişlik iste."* dedi.⁵

Halid b. Velid Müslüman olduktan sonra 3 yıl kadar Rasûlullah (s.a.v.)'in emrinde ve hizmetinde bulundu. Halid b. Velid'in Müslüman olarak katıldığı ilk savaş Mute Savaşı'dır. Yüksek askerî bir deha ve üstün strateji bilgisine sahip olan Halid bu savaşa bir nefer olarak katılmıştı. Bu savaştan sonra Halid b. Velid'e "Seyfullah (Allah'ın Kılıcı)" lakabı verildi.⁶ Halid komutasına aldığı orduyu kalabalık düşman karşısında bozguna uğratmadan Medine'ye getirmeyi başardı. Halid b. Velid Mekke fethinde de süvarilerin komutanıydı. Ordunun sağ kanadını kontrol ediyordu. Mekke fethinde Müslümanlara karşı çıkan küçük gruplarla Halid b. Velid çarpışmıştır. Huneyn Savaşı'nda Halid büyük cesaret ve yararlılık göstermiştir. Hatta bu savaşta yaralanınca Hz. Peygamber ziyaretine gelip dua etti. Halid şifa buldu. Mekke fethinden sonra Hz. Peygamber Nahle'deki Uzza putunu kırmaya Halid b. Velid'i gönderdi. Halid Uzza putunu kırıp geri döndü. Taif kuşatmasına da katıldı. Halid b. Velid'in Rasûlullah'ın emrinde katıldığı son gazve Tebuk Gazvesi'dir. Hicrî 9 (miladî 630) yılında vuku bulan bu sefer esnasında bir savaş olmayınca Hz. Peygamber tarafından bir askerî birlikle Dumetu'l-Cendel'in Hı-

raktı. Bu mektupta kardeşinin neden İslâmiyet'e girmemesini anlayamadığını bununla birlikte Rasûlullah'ın (s.a.v.) kendisini sorduğunu ve *"Halid gibi bir insanın İslâm'ı tanımaması ne tuhaf. Keşke o gayret ve kahramanlıklarını Müslümanların yanında müşriklere karşı gösterseydi; bu kendisi için çok daha hayırlı olurdu. Biz de onu başkalarına tercih ederdik."* dediğini bildirdi.

Kardeşinin mektubunu okuyan Halid b. Velid (r.a) artık

ması için Allah'a dua etmesini kendisinden isteyince Hz. Peygamber (s.a.v.) *"İslamiyet daha önceki günahları siler."* cevabını verdi. Halid öyle de olsa dua etmesini isteyince Resûlullah (s.a.v.) aynı cevabı verdi. Bu cevaba rağmen öyle de olsa ya Resûlullah dua buyursanız deyince, Hz. Peygamber: *"Allah'ım! Daha önce yaptıklarından dolayı Halid'i bağışla"* diye dua etti.⁴ Resûl-i Ekrem Ensar'ın ileri gelenlerinden Harise b. Nu'man'ın kendisine bağışladığı Mescid-i Nebevî civa-

ristiyan Emiri Ukeydir'in üzerine gönderdi. Halid Ukeydir'i yaban sığırı avlarken yakaladı ve esir aldı. Teslim olmayan kardeşini öldürdü. Diğer kardeşi ve Ukeydir'i esir alarak ganimetlerle birlikte Hz. Peygambere getirdi. Hicrî 10. yılda Necran'a Harisoğullarını İslâm'a davet etmek için gönderildi. Onları üç gün müddetle İslâm'a davet etti. Necranlılar Müslüman oldular. Halid b. Velid aynı yıl Veda haccına iştirak etti.

Rasûl-i Ekrem Halid b. Velid'in kahramanlık, secâat ve cesaretini muhtelif zamanlarda çeşitli yerlerde övmüştü. Ebu Hureyre'den rivayete göre, Rasûlullah (s.a.v.) ile birlikte bir yerde konaklamıştık insanlar yanımızdan geçmeye başladılar. Rasûlullah (s.a.v.): "Ey Ebu Hureyre! Bu kim?" diye soruyor ve ben de falan diyorum. Rasûlullah (s.a.v.): "Allah'ın ne iyi kulu bu." buyuruyor. Sonra: "Kim bu?" diye soruyor. Falandır, diyorum. "Allah'ın ne kötü kuludur." buyuruyor. Sonunda, Halid b. Velid geçti; "Kim bu?" dedi. Ben de: "Halid b. Velid" dedim. "Halid b. Velid, Allah'ın ne iyi kuludur, O, Allah'ın kılıçlarından bir kılıçtır." buyurdu.⁷

Hz. Peygamber (s.a.v.)'in vefatından sonra da Halid b. Velid pek çok seriye ve gazveye katılmış ve onlarda da kahramanlıklar göstermiştir. Hz. Ebu Bekir halife olunca Halid'i komutan olarak yalancı peygamberlerin üzerine gönderdi. Yalancı peygamber Tulayh b. Huvaylid'i

Buzaha'da mağlup etti. Sonra Temimoğulları üzerine yöneldi ve Mâlik b. Nuveyra'nın komutasındakilerle karşılaştı. Malik'i silah bırakmasına rağmen esir etti ve öldürdü. Hz. Ömer Halid'i bu olayda hatalı davrandığı gerekçesiyle kınamıştır. Daha sonra yalancı peygamber Museylemetu'l-Kezzâb'a karşı sefere çıktı. Onu Yemame sınırında Akraba denilen yerde mağlup etti ve öldürttü. Yalancı peygamberlerle olan mücadelesinden sonra zekât vermeyen kabileler üzerine gönderildi. Onları da sindirdi. Ayrıca yine Halid b. Velid önce Irak'ta Sasaniler'e, ardından Suriye'de Bizans'a karşı iki ayrı başku-

mandanlık altında başlatılan bu fetihlerin ilk zamanlarında her iki cephede de İslâm ordularına başkumandan ve kumandan olarak önemli görevler yüklenildi. Fetihten bir yıl sonra Bizans ordusuyla Suriye'de son defa yapılan Yermük Savaşı'nı da kazandı (12 Receb 15/20 Ağustos 636). Bu sırada elden çıkan Dımaşk şehrini ikinci defa fethetti. Bu fetih esnasında yeni halife Hz. Ömer Halid'i azlederek yerine Ebu Ubeyde'yi başkumandanlığa tayin etti. Halid bundan sonra Humus, Hama, Şeyzer ve Kinnesrîn gibi şehirlerin fethine Ebu Ubeyde'nin emri altında iştirak etti. Halid'in kabiliyetini, askerî de-

hasını takdir edip görüşlerine daima itibar eden Ebu Ubeyde fetihler esnasında onu yanından ayırmamış, öncü birliği kumandanı olarak kendisinden faydalanmıştır. Bunlarla birlikte Halid b. Velid'in ortaya çıkan bazı başına buyruk tavırları Hz. Ömer'i zaman zaman rahatsız ettiğinde; bu durumu Hz. Ömer Hz. Ebu Bekir'e söylediğinde o da Peygamber Efendimizin onun hakkındaki "O Allah'ın kılıcıdır, bu kılıcı kınına sokmak doğru değildir." sözünü hatırlatıyordu. Ebu Ubeyde'nin vefatından sonra başka birinin emri altına girmeyen Halid b. Velid, ömrünün geri kalan yıllarını geçirdiği

Humus'ta vefat etmiştir (hicrî 21, miladî 642). Kabri oradadır. Halid b. Velid'in ailesi hakkında çok az bilgi bulunmaktadır. Çocuklarının en meşhuru birçok savaşa katılan Humus Valisi Abdurrahman'dır. Halid b. Velid kendisine nispet edilen "Mirseb, Edlak ve Kurtubi" adlı üç kılıç Topkapı Sarayı Müzesi'nde muhafaza edilmektedir.⁸

Halid savaşçı olduğu kadar şahsi fazileti ve ilim konusunda da üstündü. Fırsat buldukça Hz. Peygamber'in sohbetlerinden istifade etmiş, Medine'de onun etrafında bulunan ilim ve irfan ashabı arasında Hz. Halid'in bulunduğu zikredilmiştir. Üç dört mesele ile ilgili fetva verdiği rivayet edilir. Ayrıca Buhârî, Müslim ve diğer hadis kitapla-

rında Hz. Peygamber'den on sekiz hadis rivayet etmiştir.⁹

Rivayet ettiği hadislerden birisi şudur: Rasûlullah (s.a.v.) ile birlikte Hayber Savaşı'na katılmış ve savaşmışım. Hayber'de anlaşma yapıldıktan sonra Yahudiler gelip, Müslüman halkın koyunlarını yağma etmek için ağıllarına koşuştuklarını görünce bu durumu Hz. Peygamber (s.a.v.)'e bildirip şikâyet ettiler. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) da Müslümanlara hitaben: "Kendinize gelin, dikkatli olun! Anlaşmalı olarak Müslüman topraklarında yaşayan gayrimüslimlerin mallarını haksız yere almak size helâl değildir. Ehli eşeğin eti size haram olduğu gibi onların at ve katırları da haramdır. Ayrıca köpek dişli her yırtıcı hayvanlarla pençeli her kuş da haramdır." buyurdu.¹⁰

Halid b. Velid (r.a) Allah yolunda savaşma duygusu ve bu uğurda şehit düşme arzusu ile dolu bir sahabiydi. Allah için olan savaş meydanları onun için Allah'a en yakın meydanlardı. En büyük arzusu cihat meydanlarında şehit düşmektir. Savaş meydanlarında o kadar çok vurulmuştu ki vücudunda yara izi olmayan neredeyse yer kalmamıştı. Halid gönderildiği seriyelerde ve yaptığı muharebelerde Allah rızasını ve Allah'ın dinine daveti esas almıştır.

Halid b. Velid (r.a) ölmü sırasında "Savaş meydanlarında ölmeyi istediğim halde, bugün yatağımdaya ölmekten başka bir şey bana nasip olmadı." demiş; ardından da "Amellerim içinde şehadet kelimesinden sonra, sabaha kadar sağanak halinde devam eden yağmurun altında kalkanımı elime alıp düşmana baskın yapmayı beklediğim bir gece kadar bana ümit veren bir amelim yoktur." dedikten sonra "Ben ölünce atımı ve silahımı Allah yoluna vakfedin." diye söylemiştir.

Dipnot

*Doç. Dr.

- 1 Bkz. İbn Hacer, el-İsâbe, II, 98
- 2 Mustafa Fayda, "Halid b. Velid", TDV İA, XV, 288
- 3 Bkz. Ahmed b. Hanbel, Musned, IV, 158
- 4 Buhârî, Da'avât, 23
- 5 Sünen-i Ebu Davud Terceme ve Şerhi, Şamil Yayınevi: XV, 587-589 (Semhüdi, Vefâu' l-Vefâ, II, 730-73'den naklen)
- 6 Bkz. İbn Hacer, el-İsâbe, II, 98
- 7 Tirmizî, Menâkıb, 50
- 8 Bkz. İbn Hacer, el-İsâbe, II, 98-99; Mustafa Fayda, "Halid b. Velid", XV, 288-91
- 9 Bkz. İbn Hacer, el-İsâbe, II, 98; Mustafa Fayda, "Halid b. Velid", XV, 288-289
- 10 Ebû Davud, Et'ime, 32